

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Windpark Oude Maas, gemeente Binnenmaas

Aanvullend toetsingsadvies over het milieueffectrapport

15 mei 2017 / projectnummer: 3002

1. Oordeel over het milieueffectrapport (MER)

De gemeente Binnenmaas wil het windturbinepark Oude Maas met maximaal 5 turbines mogelijk maken. Ze heeft onderzocht welke effecten die turbines zullen hebben op het milieu. In dit advies geeft de Commissie voor de milieueffectrapportage¹ haar oordeel over het MER waarin die effecten zijn beschreven en is zij nagegaan in hoeverre het MER de effecten beschrijft van een windpark zoals dat in het bestemmingsplan wordt vastgelegd

Samengevat concludeert de Commissie dat het MER nu bijna alle milieu-informatie bevat waarmee de gemeente een onderbouwd besluit over het windturbinepark kan nemen. Het MER bevat bijvoorbeeld nieuwe informatie over vleermuizen en stelt dat voor de Ruige dwergvleermuis een stilstandvoorziening toegepast moet en zal worden. De Commissie adviseert voorafgaand aan de besluitvorming over het bestemmingsplan de regels voor deze stilstandvoorziening nog wel beter te onderbouwen. De wijze waarop het areaal Natuurnetwerk Nederland (NNN) – dat door plaatsing van de windturbines verloren gaat – zal worden gecompenseerd, moet ook nog worden uitgewerkt. De gemeente heeft aangegeven dat zij op dit moment (mei 2016) aan het natuurcompensatieplan hiervoor werkt. De Commissie vindt het belangrijk dat voorafgaand aan de besluitvorming over het bestemmingsplan voor een ieder duidelijk is dat de stilstandvoorziening en de beoogde compensatie adequaat zijn en hoe ze zeker gesteld zijn.

De Commissie is ook nagegaan in hoeverre het MER de effecten beschrijft van een windpark zoals dat in het plan wordt vastgelegd en dus ten grondslag kan liggen aan het plan. De Commissie vindt dat dit het geval is en dat te nemen maatregelen om knelpunten voor geluid, slagschaduw en natuur op te lossen, zijn vastgelegd in het plan. Eén uitzondering hierop is de hiervoor genoemde stilstandvoorziening voor de Ruige dwergvleermuis.

In het volgende hoofdstuk licht de Commissie haar oordeel toe en doet zij een aanbeveling over nachtelijke verlichting van de turbines.

2. Toelichting op het oordeel

2.1 Aanleiding voor het advies en het traject tot nu toe

Om het windturbinepark mogelijk te maken is een nieuw bestemmingsplan nodig en een omgevingsvergunning. Voordat de gemeente hierover besluit, heeft zij de milieugevolgen onderzocht in een MER (2015). De Commissie heeft dit MER eerder al getoetst². Destijds was het (ontwerp)bestemmingsplan nog niet beschikbaar. De Commissie constateerde toen² dat op twee punten extra informatie nodig was, namelijk:

- over de wijze waarop het areaal Natuurnetwerk Nederland (NNN), dat door plaatsing van de windturbines verloren gaat, zal worden gecompenseerd;

¹ De samenstelling van de werkgroep van de Commissie, haar werkwijze en verdere projectgegevens staan in bijlage 1 van dit advies. Projectstukken vindt u door op www.commissiener.nl nummer [3002](#) in te vullen in het zoekvak.

² Eind 2015 het MER en begin 2016 de aanvulling daarop, zie ook projectnummer [3002](#).

- over effecten op Ruige dwergvleermuizen en de wijze waarop negatieve gevolgen kunnen worden voorkomen.

Sindsdien heeft de gemeente het MER aangepast en de Commissie nu gevraagd te adviseren over de vraag of het MER ten grondslag kan liggen aan het voorontwerpbestemmingsplan.³

2.2 Oordeel over het vernieuwde MER

Natuurnetwerk Nederland (NNN)

De wijze waarop het areaal Natuurnetwerk Nederland (NNN), dat door plaatsing van de windturbines verloren gaat, zal worden gecompenseerd, is nog niet uitgewerkt in het MER. De gemeente heeft aangegeven dat zij nog werkt aan een compensatieplan voor NNN, samen met de vereniging Hoekschevaards Landschap. Dit plan is daarom nog niet beschikbaar bij het voorontwerpbestemmingsplan. De Commissie gaat ervanuit dat dit compensatieplan een voorwaarde is voor het bestemmingsplan en adviseert het plan op hoofdlijnen voorafgaand aan de besluitvorming over het bestemmingsplan uit te werken, zodat voor een ieder duidelijk is dat de compensatie adequaat is en hoe deze zeker gesteld is.

Onderbouwing stilstandvoorziening

Het MER bevat nieuwe informatie over vleermuizen en stelt dat voor de Ruige dwergvleermuis een stilstandvoorziening⁴ toegepast moet en zal worden. De Commissie vindt dat deze maatregel in het MER nog niet goed onderbouwd is. Hierdoor is onduidelijk of deze maatregel adequaat is op deze locatie.

Uit de in het MER aangehaalde wetenschappelijke literatuur⁵ als onderbouwing voor de stilstandvoorziening volgt namelijk niet één maat voor een windsnelheid als veilige opstarteis voor de turbines. Om de juiste maat te bepalen is het belangrijk dat duidelijk is in welke mate een slachtofferreductie van vogel- of vleermuissoorten nodig is. Moet bijvoorbeeld een slachtofferreductie gehaald worden van meer dan 50% dan is volgens de vermelde wetenschappelijke literatuur de in het MER genoemde beperking van minimaal 6 m/s als opstarteis veilig.⁶ Moet een bijna 100% reductie gehaald worden dan komt de literatuur bij 7,5 m/s uit. Er komt geen eenduidige maat uit de literatuur over seizoenspieken en nachtpieken in aantallen vleermuizen, dit is soort- en locatieafhankelijk.

³ Het milieueffectrapport is ook opgesteld voor de besluitvorming over de omgevingsvergunning. Omdat ze nog niet beschikbaar is, heeft de Commissie niet kunnen controleren of ze aansluit op het MER.

⁴ De stilstandvoorziening wordt toegepast voor de periode van 1 april tot 1 november, bij windsnelheden lager dan 6 meter per seconde en een neerslag van minder dan 3 millimeter. In deze periode dienen de wieken in vaanstand te worden gebracht tussen: – 1 uur vóór zonsondergang tot 2 uur ná zonsondergang, en – 2 uur vóór zonsopkomst tot 1 uur ná zonsopkomst, zodat de wieken nagenoeg stil komen te staan.

⁵ Zie voor deze literatuur o.a. de bijlage bij het MER van het natuuronderzoek door het Groenteam (14 maart 2017) op pagina 56. Deze bijlage stelt op pagina 56 ook dat: *‘Omdat de turbines, gesitueerd langs de rivier nabij een bosrand, een meer risicovolle positionering hebben en bovendien niet voldoende gegevens bekend zijn om bij benadering de 1%-mortaliteitsgrens te bepalen, is niet uit te sluiten dat de 1%-mortaliteits-grens voor Ruige dwergvleermuis wordt overschreden. Derhalve dient te worden uitgegaan van een worst-case scenario.’* De Commissie merkt hierbij op dat uit de vermelde literatuur lijkt te volgen dat dit een opstarteis van 7,5 m/s in plaats van 6 m/s is.

⁶ Het natuuronderzoek door het Groenteam (14 maart 2017) noemt op pagina 56 en 57 dat activiteiten van vleermuizen zich vooral afspelen bij windsnelheden **onder de 5 m/s**. Hierbij is wel vermeld dat de veilige opstarteis dan **boven de 6 m/s** is (de bandbreedte hiertussen is 1 m/s).

De Commissie adviseert voorafgaand aan de besluitvorming over het bestemmingsplan de benodigde stilstandvoorziening beter te onderbouwen door een uitwerking van het in het MER voorgestelde 'worst-case'-scenario⁵ of op basis van locatie specifieke gegevens over populatieomvang en de inschatting van slachtoffer aantallen.

Aandachtspunt hierbij is de windsnelheid waarbij de stilstandvoorziening wordt toegepast. Uit de in het MER genoemde literatuur volgt dat het gaat om de windsnelheid op ashoogte. Dit is echter in het MER (en bestemmingsplan) niet vermeld.⁷ De Commissie adviseert dit expliciet te maken om misverstanden te voorkomen.

Wijzigingen t.o.v. MER 2015

De opstellingsalternatieven in het MER zijn ten opzichte van 2015 iets veranderd. Zonder toelichting kan dit verwarrend zijn voor wie het MER 2015 ook gelezen heeft. Het voorkeursalternatief heeft bijvoorbeeld in beide MER'en dezelfde naam, maar wel een iets andere inhoud.

De Commissie adviseert dit bij de besluitvorming uit te leggen aan belanghebbenden. Het MER beschrijft verder duidelijk de effecten van het windpark op de leefomgeving en op de natuur. De effecten van de verschillen in de opstelling van de turbines, zoals het verschil in hoogte, in aantal turbines en in vermogen, zijn goed en inzichtelijk weergegeven. Ook gaat het rapport in op de maatregelen om knelpunten voor geluid, slagschaduw en natuur op te lossen. De Commissie vindt dat hiermee er goede milieu-informatie ligt voor (milieu)afwegingen bij het bestemmingsplan.

2.3 Kan het MER ten grondslag liggen aan bestemmingsplan?

De Commissie is nagegaan in hoeverre in hoeverre het MER de effecten beschrijft van een windpark zoals dat in het plan wordt vastgelegd en dus ten grondslag kan liggen aan het plan. De Commissie vindt dat dit het geval is en dat te nemen maatregelen om knelpunten voor geluid, slagschaduw en natuur op te lossen, zijn vastgelegd in het plan. Eén uitzondering hierop is de stilstandvoorziening voor de Ruige dwergvleermuis om teveel slachtoffers onder deze soort te voorkomen. Deze stilstandvoorziening is nog onvoldoende onderbouwd (§zie 2.2 van dit advies).

In het voorontwerpbestemmingsplan⁸ is daarbij ook een minder strenge stilstandvoorziening voorgeschreven dan volgens het MER nodig is. De periode waarin de stilvoorziening verplicht is, is verkort, en de windsnelheid waarbij de voorziening ingaat is onduidelijk (wat wordt bedoeld met windsnelheid 'ter hoogte van de rotor') en niet consistent met het MER (andere snelheid, tijdvakken, weersomstandigheden en periode in het jaar).⁹ De Commissie herhaalt

⁷ Indien bijvoorbeeld de windsnelheid op 10 meter hoogte gehanteerd zou worden, dan is de windsnelheid op ashoogte hoger, waardoor de rotor sneller draait en er onverhoopt teveel slachtoffers zouden kunnen vallen.

⁸ Zie het voorontwerpbestemmingsplan pagina 38 en planregel 4.4 op pagina 79.

⁹ Deze stilstandvoorziening uit het voorontwerpbestemmingsplan bestaat uit een voorziening die in werking is tussen 1 mei en 1 november tussen een half uur na zonsondergang en een half uur voor zonsopkomst wanneer sprake is van de volgende omstandigheden; – de temperatuur is boven 12 graden Celsius en; – de windsnelheid is kleiner dan 5 meter per seconde ter hoogte van de rotor en; – er vindt geen neerslag plaats. Zie voetnoot 4 van dit advies voor de voorziening die het MER noemt.

daarom haar hierboven genoemde advies om de stilstandvoorziening goed te onderbouwen, zodat deze goed verwerkt kan worden in het bestemmingsplan.

2.4 Aanbeveling nachtelijke verlichting

Het voorontwerpbestemmingsplan staat windturbines toe met een tiphoogte van boven de 150 meter. Consequentie hiervan is dat het windpark 's nachts signaalverlichting moet voeren. Sinds 2015 zijn er nieuwe mogelijkheden om nachtelijke lichthinder tegen te gaan. Deze zijn nog niet in het MER of het voorontwerpbestemmingsplan uitgewerkt.

De Commissie denkt bijvoorbeeld aan de [richtlijn Aanduiding van windturbines en windparken op het Nederlandse vasteland](#) van de Inspectie Leefomgeving en Transport en de resultaten van het verlichtingsonderzoek bij windpark Zuidlob in Flevoland die mogelijkheden bieden om hinder door nachtelijke verlichting te minimaliseren.¹⁰ De Commissie geeft de gemeente in overweging dit alsnog uit te (laten) werken waardoor hiermee nog rekening gehouden kan worden.

¹⁰ Zie voor dat laatste www.nuon.com/nieuws/nieuws/2015/onderzoek-windmolenverlichting-prinses-alexia-windpark-afgerond en www.windmolenverlichting.nl.

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing MER

Initiatiefnemer: Burgemeester en Wethouders van de gemeente Binnenmaas

Bevoegd gezag: Gemeenteraad van Binnenmaas

Besluit: bestemmingsplan

Categorie Besluit m.e.r.: D22.2

Activiteit: De gemeente Binnenmaas voert de provinciale windopgave in haar gemeente uit door een bestemmingsplan vast te stellen waarmee het windturbinepark van ENECO en Renewable Energy Factory met een vermogen van ongeveer 15 megawatt (MW) langs de Oude Maas mogelijk gaat worden. De gemeenteraad besluit binnenkort over het bestemmingsplan. De gemeente heeft het rapport eerder laten aanpassen omdat hierin informatie over natuur ontbrak.

Procedurele gegevens:

Adviesaanvraag bij de Commissie m.e.r.: 3 december 2014

Aankondiging start procedure: 8 januari 2015

Ter inzage legging van de informatie over het voornemen: 8 januari t/m 15 februari 2015

Advies reikwijdte en detailniveau uitgebracht: 23 maart 2015

Aanvraag toetsingsadvies bij de Commissie m.e.r.: 31 oktober 2015

Voorlopig advies uitgebracht: 17 december 2015

Aanvraag toetsingsadvies bij de Commissie m.e.r.: 18 december 2015

Toetsingsadvies uitgebracht: 22 februari 2016

Aanvraag aanvullend toetsingsadvies bij de Commissie m.e.r.: 15 maart 2017

Ter inzage legging van de informatie: 27 maart t/m 8 mei 2017

Aanvullend toetsingsadvies uitgebracht: 15 mei 2017

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

dhr. ir. P. van der Boom

dhr. drs. S.J. Harkema (secretaris)

dhr. drs. S.R.J. Jansen

dhr. ir. W.H.A.M. Keijsers

dhr. ir. J.H. van der Vlist (voorzitter)

Werkwijze Commissie bij toetsing:

Tijdens de toetsing gaat de Commissie na of het MER voldoende juiste informatie bevat om het milieubelang volwaardig mee te kunnen wegen in het besluit. De Commissie gaat bij het toetsen uit van de wettelijke eisen voor de inhoud van een MER, zoals aangegeven in artikel 7.7 dan wel 7.23 van de Wet milieubeheer, en van eventuele documenten over de reikwijdte en het detailniveau van het MER. Indien informatie ontbreekt, onvolledig of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij dit een essentiële tekortkoming vindt. Daarvan is sprake als aanvullende informatie in de ogen van de Commissie kan leiden tot andere afwegingen. In die gevallen adviseert de Commissie de ontbrekende informatie alsnog beschikbaar te stellen, vóór het besluit wordt genomen. Opmerkingen over niet-essentiële tekortkomingen in het MER worden in

het toetsingsadvies opgenomen voor zover ze kunnen worden verwerkt tot duidelijke aanbevelingen voor het bevoegde gezag. De Commissie richt zich in het advies dus op hoofdzaken die van belang zijn voor de besluitvorming en gaat niet in op onjuistheden of onvolkomenheden van ondergeschikt belang. Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie: <http://www.commissiemer.nl/advisering/watbiedtdecommissie>

Betrokken documenten:

U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt, door op www.commissiemer.nl projectnummer [3002](#) in te vullen in het zoekvak.

De Commissie heeft geen zienswijzen of adviezen via bevoegd gezag ontvangen.

Bezoekadres

A. v. Schendelstraat 760
3511 MK Utrecht

Postadres

Postbus 2345
3500 GH Utrecht

t 030-2347666

e mer@eia.nl

w commissiemer.nl

